

Slovenski pregovori in reki iz rastlinstva.

II.*)

J. Šašelj — Št. Lovrenc ob Temenici.

Ajda v burji zrnje dela.

Ajda v kozolcu zori.

Ajdo je najbolje sejati Marjetni teden.

Ako hočeš jedro, moraš streti lupino.

Ako veliki petek dežuje, bodo češplje črvive.

Bos ne hodi v trnje.

Brezova metla najbolje pometa.

Čast je šla na hrast, a hvala se je smejala, da je čast s hrasta na njo padla.

Če bi človek vsaki dan eno glavo česna pojedel, bi imel tako dobre oči, da bi opoldan zvezde vidil na nebu.

Če greš mimo bezga, se odkrij! (Toliko je vreden glede zdravja).

Če je junija rž že odcvetela, ji je treba dosti dežja in toplote, da bo klasje kleno in polno.

Če je v dežju trtni cvet, malo teče vina v klet.

Če se drevje pozno obleti, huda zima sledi.

Če se krompir cvetni teden sadi, potem zmirom cvete.

Če se o sadju sanja, bo sneg.

Če se trta ne joka (ne solzi), ne rodi.

Če si v mladosti ležal na rožah, boš ležal v starosti na trnju.

Čez kamen in brin.

Človek, ki ljubi cvetlice, ima dobro srce.

Človek sam — kakor dob (hrast) posekan.

Črnih malin (ostrožnic) ne jej, da ne dobiš mrzlice!

Denarja — kakor pečka na jablani.

Denarja — kakor praprotja.

Dež na Štefanje obeta — le malo žita prihodnjega leta.

Dlako cepiti in oves ostriti je prazno delo.

*) Gl. I. v „Etnologu“ knj. VIII. in IX. (1936) str. 96—99.

Dokler lipa cvete, ne manjka ji čebel.

Dolgovi so kmetiji, kar črv drevesu.

Dosti sena — dosti gnoja.

Drevo pade, kamor visi.

Drva (za kurjavo) je treba kupiti, kadar so črešnje zrele (vsomladi, da se čez leto posuše).

Dva lešnika orehu vojska.

Fižola je toliko vrst kakor ribniških grehov.

Glede strele: Ogibaj se hrasta — topole se boj! Pred smrekami beži — pod bukvo postoj!

Gre čez drn in strn.

Grudna mraz in sneg, dosti žita prek in prek.

Je čvrst ko dren in živ ko gliva.

Je hud ko turški poper.

Je mehak ko lipov les.

Je suh ko kresilna goba.

Je tečen ko ovseni žganci.

Ječmen je najbolje sejati Lukežev teden.

Kadar črešnja beli (cvete), petelin (divji) najbolj nori.

Kadar črešnje zore, trta cvete.

Kadar je ajda v zemlji, je prave vročine konec.

Kadar je goba popolnoma suha, ni mogoče ničesar iz nje iztisniti.

Kadar murva že brsti, slane več se bati ni.

Kaj misliš da je kostanjeva koščica puter!

Kako da lesnike in otroci vsako leto obrode!

Kakor ni gartrože brez trnja, tako ni človeka brez napak.

Kakor obrode črešnje, tako bo grozdje.

Kakor v jeseni hosta rumeni, tako drugo leto pšenica zori.

Kar je leseno, ne zmeči ne beseda, ne poleno.

Kdor ne mara rož, ne more biti dober človek.

Kdor pod orehovo senco leži, oreha ne dobi.

Kdor se med trnjem plazi, hlače raztrga.

Kdor vzame rožo, mora vzeti tudi trnje.

Kdor zelje sadi in prašiče redi, se lakote ne boji.

Kjer bi imel gostač biti, je bolje, da črn trn raste.

Ko oves kaže lat, mine glad.

Kosa kosi tudi mlade rožice.

Krompir, če se preje posadi, boljši je (pravijo na Dolenjskem).

Lan je lan, ž njim je posla leto in dan.

Lan raste še devet dni, ko odcvete.

Lažje češ kupiti sena s koso (na rastilu) ko z mošnjo.
 Lažje je pero kakor drevo.
 Leskov močnik je zdrav.
 Leskova mast je zdrava.
 Leskova mati — čudodelna.
 Macesen se zmirom na kopno odleti, prej zapadli sneg ne obleži.
 Mnogo snega — mnogo sena.
 Na hvaljene jagode je treba male cajne.
 Na lesniki nikdar jabolko ne raste.
 Na vsaki zemlji nè raste pšenica.
 Ne gre se po rožicah v nebesa, ampak po trnju.
 Ne klesti drevesa, pod katerim počivaš!
 Ne more mirovati ko ne topolovo pero.
 Nesreča za vsakim grmom čepi.
 Ni dobro s snedenim žitom v mlin hoditi.
 Nikdar ne stopi pod hrast, v njega rada udari strela, ker je pod njim vrag počival.
 Njegov grunt ima korenine do pekla.
 Noge se mi tresejo ko listje na trepetliki.
 O binkoštih zrele jagodice, so dobrega vinca glasnice.
 O sv. Matevžu je vsaka pečka (vsako sadje) zrela.
 O sv. Petru mora biti proso že tako veliko, da se vrana v njem skrrije.
 Obeta hruške na vrbi.
 Obležal je ko snop na požeti njivi.
 Osat gre čez sedem brazd (osatova korenina se razpreza daleč).
 Otrok ima toliko kot bi jih rodile lesnike.
 Piškavega orehà je največ slišati.
 Po kateri poti zelo vozijo, nikdar trava ne raste.
 Po trnju še nikdar ni bilo jabolk.
 Po vojski kopje v trnje!
 Počakajmo še malo, da se tepka omehča.
 Potrpljenje je boljši ko medena hruška.
 Pozimi otrokom črešnje obetamo.
 Prazen klas pokoncu stoji.
 Prisiljena reč ni nobena dobra, samo prisiljeno zelje.
 Prej grm zraste kakor ga koza obira.
 Prepozna košnja ti vedno da — obilo slame, pa malo sena.
 Pšenica je kraljica med zrnjem.
 Pšenico je najbolje sejati Mihaelov teden.

- Pšenico je treba požeti, kadar je zrela.
 Pšenico po ledu seješ.
 Rdeč kakor jagoda.
 Repa in korenje — slabo življenje.
 Repa želodec čisti.
 Repo je najbolje sejati na dan sv. Magdalene, da dobro obrodi.
 Rodila se je gola ko repa.
 Rž pravi: Deni me v suho, te bom dejala h kruhu.
 Rž, v jeseni iz zemlje vzkliła, je krvava, v spomin na kri pa-
 stirja Abła, ki ga je brat Kanj na ržišču ubil (Slovenec 1934).
 S katerega drevesa sadje samo odpada, ni ga treba tresti.
 S starega drevja sadje samo odpada.
 Sadje je les, ako ni kruha vmes.
 Se drži kakor češmigovina.
 Si zrela kakor hruška o mali maši.
 Sila hraste ruje.
 Sit sem te kakor boba.
 Sit sem te kakor nezabeljene repe v postu.
 Siten ko česen.
 Sladko je meso polhovo, a krhko je drevo bukovo.
 SmeH in jok visita na isti veji.
 Spomladni dež mladico seje.
 Star kot lipa.
 Suh je ko oklešček.
 Suha vrba z grozdjičem rodi.
 Suhi panji — lahko netivo.
 Še česen ni dober brez kruha.
 Še drevo se na drevo naslanja, pa se ne bi človek na človeka.
 Šiba čini beli kruh jesti.
 Šiba mašuje — pamet kraljuje.
 Šiba novo mašo poje.
 Šiba še nobenemu ni kosti zlomila, ali je marsiikoga zmodrila.
 Tako sem te sit kakor sirovega boba.
 Tepe se z lastno šibo.
 Trn izza mlada bode.
 Trn se izza mlada špiči, da ne zabji na starost bosti.
 Trši oreh manjši jedro ima.
 Trtje je dobro obrezati, če se človek le poprtnika naje (kmalu
 po božiču).
 Tudi izza malega grma včasih velik ptič izleti.

Tvoja modrost je od črešenj do višenj (kratka).

V aprilu dež, je res božji dar iz nebes; če je pa preveč dežja, kmet nad slabo letino godrnja.

V gaber nikdar ne trešči, ker ima to drevo svoje ime po nadangelu Gabrielu.

V goščo in gozd.

Vino je močno ko hren.

Vsak grm ima oči, vsak list ušesa.

Vsak ima svoj trn.

Vsak sebi krompir lupi.

Vsak sme po svojem snopu tolči.

Vsaka buča za svoj grljan visi (ali: Raste na svojem grlu).

Vsaka pšenica ima Kriščevo podobo.

Vsaka roža ima svoje trnje.

Vsaka trata ima svoje cvetje.

Vsako jabolko pade blizu debla.

Vse sem prestal, samo breskovih koščic mi še niso na glavi drobili.

Vsej me v kepo (suho zemljo), pravi ajda, pa te zasujem v kašči.

Z gospodo je lahko črešnje brati, a težko zobati.

Zdrav ko dren.

Zelje je dobro, če je tudi devetkrat pogreto.

Zna lepo govoriti kakor bi rožice sadil.

Zna več ko hruške peči.

Zrel ko jagoda.

Zrela hruška sama pade z drevesa.

Žajbelj je tako zdravilen, da se ga smrt boji.

*

In dem Aufsatz bringt der bekannte slovensche Ethnograph und Pfarrer Ivan Šašelj aus St. Lovrenc an der Temenica in Unterkrain slovenische Sprichwörter aus dem Pflanzenreiche.